

Saimaan ammattikorkeakoulu
Liiketalous Lappeenranta
Liiketalouden perustutkinto
Yritysten ja taloushallinnon juridiikka

Milla Hyvärinen

Euroopan parlamentin toimivallan muutokset

Opinnäytetyö 2012

Tiivistelmä

Milla Hyvärinen

Opinnäytetyön nimi, 31 sivua, 2 liitettä

Saimaan ammattikorkeakoulu

Liiketalous Lappeenranta

Liiketalouden perustutkinto

Yritysten ja taloushallinnon juridiikka

Opinnäytetyö 2012

Ohjaajat: lehtori Raili Toikka, Saimaan ammattikorkeakoulu

Tämän opinnäytetyön aiheena on selvittää, miten Euroopan Parlamentin toimivalta on muuttunut eri perussopimusten myötä. Opinnäytetyön aihe löytyi kirjoittajan omasta mielenkiinnosta Euroopan unionia kohtaan. Työssä käydään läpi Euroopan unionin historiaa ja Euroopan parlamentille tärkeitä ajankohtia. Pääpaino on Euroopan parlamentissa.

Euroopan parlamentti on Euroopan unionin toimielin, jonka jäsenet ovat nykyisin suoraan kansalaisten valitsemia. Perussopimusten muutosten myötä parlamentin asema ja lainsäädäntövalta ovat muuttuneet ja vahvistuneet 1990-luvulta lähtien.

Nykyisin parlamentti on muun muassa keskeinen lainsäätäjä neuvoston ohella. Euroopan parlamentin historia lähtee liikkeelle 1950-luvulta, jolloin Euroopan unioni perustettiin. Alun perin parlamentti oli nimeltään Euroopan parlamentaarinen edustajakokous, mutta muutti nimensä Euroopan parlamentiksi vuonna 1962.

Euroopan unionin laajentumisen myötä myös parlamentin edustajapaikkojen määrä on kasvanut. Ensimmäisissä Euroopan parlamentin yleisissä vaaleissa kesäkuussa vuonna 1979 yhdeksästä maasta valittiin 410 jäsentä Euroopan parlamenttiin.

Viimeisimmät vaalit ovat järjestetty kesäkuussa 2009, jolloin 27 maasta valittiin 736 jäsentä, saman vuoden joulukuussa tuli voimaan Lissabonin sopimus, joka nosti edustajapaikkojen maksimimääräksi 751, mutta koska sopimus tuli voimaan kesken tulevan istuntokauden, nousi Euroopan parlamentin jäsenmäärä väliaikaisesti 754:ään.

Euroopan parlamentti koostuu monista eri toimielimistä. Jokaisella toimielimellä on oma tarkoituksensa. Toimielimet muodostavat yhdessä asiantuntevan ja osaavan kokonaisuuden.

Työ on kvalitatiivinen tutkielma ja materiaalina on käytetty Euroopan parlamentin omia nettisivuja, esitteitä sekä kirjallisuutta.

Asiasanat: Euroopan Unioni, Euroopan Parlamentti, Perussopimukset.

Abstract

Milla Hyvärinen

Changes of the European Parliament, Number of Pages 31 Number of Appendices 2

Saimaa University of Applied Sciences, Lappeenranta

Business Administration

Jurisprudence

Bachelor's Thesis 2012

Instructor: Ms Raili Toikka, Instructor

The purpose of the study was to gather information on the purpose of the European Parliament and consider its history. The title of the study came from the author's own interest in the European Union and the European Parliament. The European Parliaments members are chooses by European citizens. Author of a study thought that it could be very interesting to examine what the European Parliaments do.

First, the study investigates the history of the European Union. In the consequent chapters, the focus is on the European Parliament and Treaties. The research study method was qualitative. The information was gathered from literature, the Internet and leaflets.

To do the study was quite challenging, because there was no specific book about the European Parliament.

The final result of this thesis was that the European Parliament's powers have changed significantly from year to year. The Parliament's democratic, supervisory and legislative powers have increased with each new Treaty. In the beginning, the European Parliament's responsibilities and duties were quite limited. The latest Treaty, the Lisbon Treaty, enhances the Parliament's powers as a fully recognized co-legislator with increased budgetary powers.

Keywords: the European Union, the European Parliament, treaty

Sisältö

1 Johdanto	5
1.1 Tutkimusongelma	5
1.2 Tavoitteet ja tutkimusmenetelmät	5
2 Euroopan yhdentymisen ja Euroopan parlamentin historiaa	6
2.1 Yhteisen Euroopan synty 1950-luku	6
2.2 Muutos Euroopan parlamentiksi 1960-luku	6
2.3 Kohti Euroopan unionia 1970–1980 -luku.....	7
2.4 Suurten harppausten aika 1990-luku.....	8
2.5 Laajeneva EU 2000-luku	8
3 EU:n perussopimukset ja Euroopan parlamentin asema	10
3.1 Pariisin sopimus	10
3.2 Rooman sopimus	11
3.3 Luxemburgin sopimus	11
3.4 Euroopan yhtenäisasiakirja	12
3.5 Maastrichtin sopimus.....	14
3.6 Amsterdamin sopimus	14
3.7 Nizzan sopimus	14
3.8 Lissabonin sopimus	14
4 Euroopan parlamentti ja Lissabonin sopimus.....	16
4.1 Euroopan parlamentin asema lainsäätäjänä	16
4.2 Euroopan parlamentin toimitukset	19
4.2.1 Euroopan parlamentin edustajat	19
4.2.2 Parlamentin puhemies	20
4.2.3 Pääsihteeristö	20
4.3 Euroopan parlamentin poliittiset ryhmät	20
4.4 Poliittiset elimet parlamentissa	21
4.4.1 Puheenjohtajakokous.....	21
4.4.2 Puhemiehistö	22
4.4.3 Kvestorit.....	22
4.4.4 Valiokuntien puheenjohtajakokous	22
4.4.5 Valtuuskuntien puheenjohtajakokous	23
4.4.6 Lobbarit.....	23
5 Euroopan parlamentin suhde muihin EU-toimitelmiin.....	25
5.1 Euroopan parlamentti ja Euroopan komissio	25
5.2 Euroopan parlamentti ja Euroopan unionin neuvosto	26
5.3 Euroopan parlamentti ja Eurooppa-neuvosto	26
5.4 Euroopan parlamentti ja kansalliset parlamentit	27
6 Yhteenveto ja pohdinta	28
Lähteet.....	30

Liitteet

- Liite 1 Tavallinen lainsäätämisen järjestys
- Liite 2 Euroopan parlamentin jäsenet

1 Johdanto

Tämän opinnäytetyön tavoitteena on selvittää, miten Euroopan parlamentin toimivalta on muuttunut vuosien varrella uusien perussopimusten myötä. Tarkoituksena on selvittää, miten Euroopan parlamentin valta on kasvanut ja mitä on sen poliittinen painoarvo nykyisin ja ovatko sen demokraattinen valvontavalta ja lainsäädäntövalta lisääntyneet. Ensimmäisessä luvussa perehdytään tiivistetysti Euroopan unioniin ja sen historiaan, milloin se on syntynyt ja miten se on muuttunut vuosien varrella. Seuraavissa luvuissa keskitytään Euroopan parlamenttiin ja siihen, miten sen valta on muuttunut perussopimusten myötä.

1.1 Tutkimusongelma

Euroopan parlamentin toiminta on hyvin monimuotoista. Työssä haluan tutkia, miten parlamentti toimii ja mitkä ovat sen tehtävät. Tutkimusongelma on Euroopan parlamentin toimivallan muutokset.

1.2 Tavoitteet ja tutkimusmenetelmät

Tavoite on saada selvyys Euroopan parlamentin toiminnasta, valtuuksista ja poliittisesta painoarvosta.

Tutkimusmenetelmänä on kvalitatiivinen tutkimusmenetelmä.

2 Euroopan yhdentymisen ja Euroopan parlamentin historiaa

Euroopan unionin historia lähtee liikkeelle vuodesta 1950. Seuraavat historialliset otteet on otettu Euroopan parlamentin viestinnän pääosaston 2010b - julkaisusta, sivuilta 53-55 (jollei muuta lähdettä ilmoiteta).

Aluksi yhteisöön kuului vain muutama jäsenmaa, mutta vuosien myötä maita on tullut enemmän ja tehtävät ovat lisääntyneet.

2.1 Yhteisen Euroopan synty 1950-luku

Toukokuun 9. päivänä 1950: Ranskan ulkoministeri Robert Schuman tekee Jean Monnet'n ajatukseen perustuvan ehdotuksen Ranskan ja Länsi-Saksan hiili- ja teräsyhteisön perustamiseksi.

Huhtikuussa 1951: Alankomaat, Belgia, Italia, Luxemburg, Länsi-Saksa ja Ranska perustavat Pariisin sopimuksella Schumanin suunnitelmaan perustuvan Euroopan hiili- ja teräsyhteisön (EHTY).

Maaliskuussa 1957: Edellä mainitut perustajamaat allekirjoittavat Rooman sopimuksen, jolla perustetaan Euroopan talousyhteisö (ETY) eli yhteismarkkinat sekä 1. tammikuuta 1958 voimaan tulevan Euroopan atomienergiayhteisön (Euratom).

Maaliskuussa 1958: Pidetään Euroopan parlamentaarisen edustajakokouksen järjestäytymisistunto.

2.2 Muutos Euroopan parlamentiksi 1960-luku

Maaliskuussa 1962: Euroopan parlamentaarinen edustajakokous muuttaa nimensä Euroopan parlamentiksi.

Heinäkuussa 1968: Teollisuustuotteiden tullimaksut poistetaan kokonaan 18 kuukautta suunniteltua aiemmin, ja yhteinen tullitariffi yhteisön ulkopuolisten maiden kanssa käytävää kauppaa varten otetaan käyttöön.

2.3 Kohti Euroopan unionia 1970–1980 -luku

Vuonna 1973 parlamentin toimivalta ja yhteistyö muiden toimielinten kanssa alkoi hieman vahvistua. Aiemmin parlamentti antoi ainoastaan päätöslauselmia erinäisistä asioista, kuten 9. lokakuuta 1972 Euroopan parlamentti antoi päätöslauselman, joka sisälsi ehdotuksia ja pyyntöjä rajatarkastuksen poistamiseksi yhteisön sisärajoilla (Euroopan unioni 2012a).

Tammikuussa 1973: Ensimmäinen laajentuminen yhteisössä: Irlanti, Tanska ja Yhdistynyt kuningaskunta liittyvät Euroopan yhteisöön.

15. lokakuuta 1973 neuvosto hyväksyi toimenpiteitä suhteidensa parantamiseksi Euroopan parlamenttiin. Toimenpiteillä haluttiin lisätä neuvoston ja parlamentin yhteistyötä kauppasopimuksia solmittaessa ja tehostamaan parlamentin kuulemismenettelyä (Euroopan unioni 2012b).

Kesäkuussa 1979: Euroopan parlamentin ensimmäiset yleiset vaalit järjestetään. Ennen tätä kansalliset parlamentit valitsivat edustajat. Yhdeksästä maasta 410 jäsentä valitaan Euroopan parlamenttiin.

Tammikuussa 1981: Euroopan yhteisöön liittyy Kreikka.

Maaliskuussa 1981: Euroopan parlamentti hyväksyi uudet säännöt, joilla parannettiin parlamentin sisäistä toimintaa ja pyrittiin siihen, että sen mielipiteet ja muutosehdotukset otetaan paremmin huomioon (Euroopan unioni 2012c).

Kesäkuussa 1984: Järjestetään Euroopan parlamentin toiset yleiset vaalit. Nyt kymmenestä maasta 441 jäsentä valitaan Euroopan parlamenttiin.

Tammikuussa 1986: Espanja ja Portugali liittyvät Euroopan yhteisöön.

Heinäkuussa 1987: Euroopan yhtenäisasiakirja tulee voimaan. Parlamentin valtuudet vahvistuvat.

Kesäkuussa 1989: Euroopan parlamentin kolmannet yleiset vaalit järjestetään. 12 maasta valitaan 525 jäsentä Euroopan parlamenttiin.

Marraskuussa 1989: Berliinin muuri murtuu, ja kylmä sota päättyy, tällöin kahtia jakautuneen Euroopan yhdistäminen käynnistyy.

2.4 Suurten harppausten aika 1990-luku

Tammikuussa 1993: Sisämarkkinat ja tavaroiden, palvelujen, henkilöiden sekä pääomien vapaa liikkuvuus toteutuvat.

Marraskuussa 1993: Maastrichtissa allekirjoitettu sopimus Euroopan unionista tulee voimaan. Euroopan yhteisön nimi muuttuu Euroopan unioniksi. Sopimuksessa otetaan käyttöön Euroopan parlamentille todelliset lainsäädäntövaltuudet antava yhteispäätösmenettely.

Kesäkuussa 1994: Euroopan parlamentin neljännet vaalit. 12 maasta valitaan 567 jäsentä Euroopan parlamenttiin.

Tammikuussa 1995: Itävalta, Ruotsi ja Suomi liittyvät Euroopan unioniin.

Toukokuussa 1999: Amsterdamin sopimus tulee voimaan. Sopimuksessa määrätään toimenpiteistä, joilla uudistetaan unionia, vahvistetaan Euroopan vaikutusvaltaa maailmassa ja painotetaan enemmän työllisyyttä ja kansalaisoikeuksia.

Kesäkuussa 1999 järjestetään Euroopan parlamentin viidennet suorat vaalit. 15 maasta valitaan 626 jäsentä Euroopan parlamenttiin.

2.5 Laajeneva EU 2000-luku

Joulukuussa 2001: Huippukokouksessa Laekenissa kokoontunut Eurooppa-neuvosto antaa julistuksen, joka koskee unionin tulevaisuutta. Tämä pohjustaa EU:n laajaa uudistusprosessia ja Euroopan perustuslain laatimisesta vastaavan valmistelukunnan perustamista.

Tammikuussa 2002: Eurosetelit ja -kolikot otetaan käyttöön 12 maassa, niillä korvataan siihen saakka käytetyt kansalliset rahayksiköt.

Helmikuussa 2003: Nizzan sopimus tulee voimaan. Sopimuksessa valmistellaan kymmenen uuden valtion liittymistä EU:hun seuraavana vuonna. Samalla hyväksytään unionin perusoikeuskirja.

Heinäkuussa 2003: Euroopan tulevaisuutta käsittelevä valmistelukunta saa päätökseen Euroopan perustuslakia koskevan työnsä.

Toukokuussa 2004: Kypros, Latvia, Liettua, Malta, Puola, Slovakia, Slovenia, Tšekin tasavalta, Unkari ja Viro liittyvät Euroopan unioniin.

Kesäkuussa 2004: Euroopan parlamentin kuudennet suorat vaalit järjestetään. Nyt 25 maasta valitaan 732 jäsentä Euroopan parlamenttiin.

Lokakuussa 2004: Valtion ja hallitusten päämiehet allekirjoittavat sopimuksen Euroopan perustuslaista.

Touko-kesäkuussa 2005: Luonnos Euroopan perustuslaiksi hylätään Alankomaiden ja Ranskan kansanäänestyksessä.

Tammikuussa 2007: Bulgaria ja Romania liittyvät Euroopan unioniin. Euroopan parlamentin jäsenmäärä nostetaan 785:een. Slovenia ottaa euron käyttöön.

Maaliskuussa 2007: Rooman sopimuksen 50-vuotispäivänä parlamentti allekirjoittaa yhdessä neuvoston ja komission kanssa Berliinin julistuksen.

Lokakuussa 2007: Huippukokouksessa Lissabonissa unionin valtion- ja hallitusten päämiehet pääsevät sopimukseen perussopimusten uudistamisesta.

Joulukuussa 2007: Euroopan parlamentin puhemies ja komission sekä neuvoston puheenjohtajat allekirjoittavat Euroopan unionin perusoikeuskirjan ja valtion- ja hallitusten päämiehet allekirjoittavat Lissabonin sopimuksen.

Tammikuussa 2008: Kypros ja Malta ottavat euron käyttöön.

Tammikuussa 2009: Slovakia ottaa euron käyttöön.

Kesäkuussa 2009: Euroopan parlamentin seitsemännet suorat vaalit. 27 jäsenmaasta valitaan 736 jäsentä Euroopan parlamenttiin.

Joulukuussa 2009: Lissabonin sopimus tulee voimaan. Euroopan unionista tulee oikeushenkilö ja Euroopan unionin perusoikeuskirjasta oikeudellisesti sitova. Euroopan parlamentin lainsäädäntö- ja budjettivaltaa lisätään, tällöin parlamentin oikeus valvoa muita toimielimiä laajentuu.

Yhteispäätösmenettelystä ja neuvoston määräenemmistöpäätöksistä tulee niin sanottu tavallinen lainsäätämisyjärjestys, jonka mukaisesti unionin säädökset hyväksytään ja jota sovelletaan lähes kaikilla unionin toimivallan aloilla. Sopimuksen mukaan Euroopan parlamentin vaaleissa valitaan 751 jäsentä, mutta sopimuksen tultua voimaan kesken tulevan istuntokauden, Euroopan parlamentin jäsenmäärä nousee väliaikaisesti 754:ään.

3 EU:n perussopimukset ja Euroopan parlamentin asema

Euroopan unioni on 27 jäsenmaan muodostama taloudellinen ja poliittinen yhteiskumppanuus. Perussopimukset ovat Euroopan unionin kivijalka. Sopimukset määrittävät EU:n toiminnan periaatteet, tavoitteet, velvoitteet ja antavat päätöksenteolle oikeudellisen perustan. Koko unionin toiminta nojautuu lopullisesti perussopimukseen. (Ruonala 2011, 58.)

Perussopimuksella tarkoitetaan alkuperäisiä yhteisön perustamissopimuksia ja niitä muuttaneita sopimuksia. Sopimuksia on pitänyt muuttaa erityisesti EU:n laajentumisen vuoksi. Muutoksista päätetään jäsenvaltioiden keskinäisissä neuvotteluissa. (Ruonala 2011, 58.)

Perussopimukset on aina vahvistettava eli ratifioitava kaikissa jäsenmaissa. Perussopimuksia ovat Pariisin sopimus, Rooman sopimus, Euroopan yhtenäisasiakirja, Maastrichtin sopimus, Amsterdamin sopimus, Nizzan sopimus ja Lissabonin sopimus. (Ruonala 2011, 58.)

3.1 Pariisin sopimus

Euroopan unionin perussopimusten historia alkaa vuodesta 1951, jolloin Pariisissa allekirjoitettiin EHTY:n eli Euroopan hiili- ja teräsyhteisön perussopimus, joka yhdisti Ranskan, Saksan, Italian ja Benelux-maat (Belgia, Hollanti ja Luxemburg). Sopimuksen tavoitteena oli varmistaa hiilen ja teräksen vapaa liikku-

vuus sekä vapaa pääsy tuotantolähteille. Lisäksi haluttiin luoda korkea viranomainen, joka valvoo markkinoita, kilpailusääntöjen noudattamista ja hintojen avoimuutta.(Europa2012a.)

Perustamissopimus allekirjoitettiin Pariisissa 18. huhtikuuta 1951 ja se tuli voimaan 26. heinäkuuta 1952. Sopimuksen voimassaoloaika oli 50 vuotta ja se päättyi 23. heinäkuuta 2002. Kansalliset parlamentit valitsivat 78 jäsentä Euroopan parlamentaariseen edustajakokoukseen. Perustamissopimuksen mukaan edustajakokouksella oli valvontavalta.(Europa2012a.)

Edustajakokouksella oli oikeus erottaa korkea viranomainen. Korkealla viranomaisella tarkoitettiin riippumatonta kollegiaalista täytäntöönpanoelintä jonka tehtävänä oli varmistaa perustamissopimuksessa asetettujen tavoitteiden toteutuminen ja toimia yhteisön yleisen edun hyväksi. (Europa 2012a.)

3.2 Rooman sopimus

Roomassa 25. maaliskuuta 1957 kuusi jäsenmaata eli Alankomaat, Belgia, Italia, Luxemburg, Ranska ja Saksa allekirjoittivat kaksi perustamissopimusta: Euroopan talousyhteisön (ETY) ja Euroopan atomienergiayhteisön (Euratom tai EAEY) perustamissopimukset. Molemmissa uusissa yhteisöissä päätökset teki neuvosto komission ehdotuksesta. Parlamentaarista edustajakokousta kuultiin ja se antoi lausuntonsa neuvostolle. (Euroopan parlamentti 2012a.)

Edustajakokouksen jäsenten määrä kasvoi 78:sta 142:een. Ensimmäisen kerran se kokoontui istuntoonsa 19. maaliskuuta 1958.(Euroopan parlamentti 2012a.) Rooman sopimuksessa määrättiin jäsenten yleisistä suorista vaaleista, kyseinen käytäntö pantiin täytäntöön vuonna 1979. (Euroopan parlamentti 2012a.)

3.3 Luxemburgin sopimus

22. huhtikuuta 1970 allekirjoitettiin Luxemburgin sopimus, joka oli tiettyjen talousarviota koskevien määräysten muuttamisesta tehty sopimus ja niin sanottu ensimmäinen talousarviosopimus. Sopimuksen myötä edustajakokouksen bud-

jettivaltaa lisättiin, kun jäsenvaltioiden rahoitusosuudet korvattiin omilla varoilla. Muutaman vuoden kuluttua allekirjoitettiin Brysselissä 22. heinäkuuta 1975 toinen talousarviosopimus toiselta nimeltään Brysselin sopimus. Sopimuksella muutettiin tiettyjä perussopimusten varainhoitoa koskevia määräyksiä. Euroopan parlamentille annettiin oikeus hylätä talousarvio ja myöntää komissiolle talousarvion toteuttamista koskeva vastuuvapaus. (Euroopan parlamentti 2012a.)

3.4 Euroopan yhtenäisasiakirja

Luxemburgissa 17. helmikuuta 1986 ja Haagissa 28. helmikuuta 1986 allekirjoitettiin Euroopan yhtenäisasiakirja. Tällä muutettiin Euroopan yhteisöjen perustamissopimuksia ja perustettiin Euroopan poliittinen yhteistyö. Euroopan parlamentti -nimestä, jota edustajakokous oli käyttänyt toki jo vuodesta 1962 alkaen, tuli virallinen Euroopan yhteisasiakirjan tullessa voimaan 1. heinäkuuta 1987. Euroopan parlamentin lainsäädäntövaltaa lisättiin ottamalla käyttöön yhteistoimintamenettely ja hyväksyntämenettely (Euroopan parlamentti 2012a.)

Euroopan yhtenäisasiakirjan aikaan Euroopan parlamentilla oli viisi valtaoikeutta. Ensimmäinen oli erottamisoikeus, eli Rooman sopimuksen artikla 144:n mukaan parlamentilla oli oikeus (edustajien enemmistöpäätöksellä ja 2/3 äänenenemmistöllä) esittää komission toiminnasta epäluottamuslause. (Guéguen 1992, 52–56.)

Toinen oikeus oli lausunto-oikeus ja yhteistoimintamenettely; parlamentti osallistui EY:n lainsäädäntöön antamalla lausuntoja tai yhteistoimintamenettelyn kautta. Parlamentilla oli oikeus antaa lausuntoja asioissa, jotka edellyttivät vain yhtä käsittelyä. Lausunto oli pakollinen tapauksissa, jotka käsittelivät muun muassa tavaroiden vapaata liikkuvuutta, maatalouspolitiikkaa, kuljetuspolitiikka, ympäristöä, lainsäädännön lähentämistä direktiivein (jotka vaativat neuvoston yksimielisyyttä), taloudellista ja yhteiskunnallista koheesiota sekä yhteenkuuluvuutta. Rooman sopimuksen artiklan 173 mukaan lausuntopyynnön laiminlyöminen olisi vakava muotovirhe ja saattaisi johtaa säädöksen mitätöintiin. (Guéguen 1992, 52–56.)

Yhteistoimintamenettelyä käytettiin asioissa, jotka vaativat kahta käsittelyä. Eu-

roopan parlamentin valta vahvistui yhtenäisasiakirjassa käyttöön otetun yhteistoimintamenettelyn ansiosta seuraavilla aloilla työvoiman vapaa liikkuvuus, tutkintojen keskinäinen hyväksyminen, lainsäädännön lähentäminen direktiivein (jotka vaativat neuvoston määränemistön hyväksymisen) sekä teknologisen tutkimus- ja kehitysohjelman toimeenpano. (Guéguen 1992, 52–56.)

Kolmas valtaoikeus oli oikeus hylätä uudet jäsenhakemukset. Myös liittymissopimukset ja tärkeät kauppasopimukset, jotka aiemmin vaativat ainoastaan ministerineuvoston yksimielisen hyväksymisen, vaativat yhtenäisasiakirjan myötä myös parlamentin suostumuksen. (Guéguen 1992, 52–56.)

Neljäs valtaoikeus oli budjettivalta. Budjettipäätös kuului yhteisesti ministerineuvostolle ja Euroopan parlamentille. Parlamentin toimivalta budjetissa oli erilainen sen mukaan, oliko kyse pakollisesta vai ei-pakollisesta kulusta. Kun oli kyse pakollisesta kulusta, parlamentti ehdotti tarkistuksia, joista neuvosto teki päätöksen. Kun taas oli kyse ei-pakollisesta kulusta, parlamentti pystyi muuttamaan budjettia määrättyyn rajaan asti. (Guéguen 1992, 52–56.)

Pakollisia kuluja, jotka käsittivät 77 % budjetista, olivat: EAGGF- takuu (maatalouden ohjaus- ja takuurahasto), Euroopan kehitysrahasto ja yhteisön ulkoiset sitoumukset.

Ei-pakollisia kuluja, jotka kattoivat 23 % budjetista, olivat henkilöstökulut, vuokrat, EAGGF neuvonta, alueellinen kehitysrahasto, Euroopan sosiaalirahasto, ympäristö, kuljetukset, tutkimus, energia, tiedotus ja uudistukset.

Viides valtaoikeus oli kyselyoikeus. Parlamentilla oli laajat valtuudet kuulustella neuvostoa ja komissiota kirjallisin ja suullisin kysymyksin. Tällä tarkoitettiin, että europarlamentaarikot pystyivät esittämään kysymyksiä, jotka koskivat yhteisöä ja sen jäsenmaita. (Guéguen 1992, 52–56.)

3.5 Maastrichtin sopimus

Helmikuun 7. päivänä 1992 allekirjoitettiin Maastrichtin sopimus. Sopimuksen mukaan unioni perustui Euroopan yhteisöihin ja yhteiseen ulko- ja turvallisuuspolitiikkaan sekä yhteistyöhön oikeus- ja sisäasioissa.

Sopimuksen myötä Euroopan parlamentin lainsäädäntö- ja valvontavalta lisääntyivät, kun käyttöön otettiin yhteispäätösmenettely ja yhteistoimintamenettelyä laajennettiin. Parlamentti toimi sekä komission että ministerineuvoston neuvona antavana elimenä.

Euroopan parlamentin vastuulle annettiin komission jäsenten hyväksyntä sekä Euroopan oikeusasiamiehen nimittäminen. Parlamentin muita tehtäviä olivat: epäluottamuslauseen esittäminen komissiolle, kysymysten esittäminen ministerineuvostolle, keskustelu yleisistä kysymyksistä sekä budjetin valvonta.

Parlamentille annettiin myös oikeus kehottaa komissiota esittämään säädösehdotuksia asioista, jotka parlamentin mukaan edellyttävät yhteisön lainsäädäntöä. (Euroopan parlamentti 2012a.)

Sopimus tuli voimaan 1. marraskuuta 1993.

3.6 Amsterdamin sopimus

Lokakuun 2. päivänä 1997 allekirjoitetulla ja 1. toukokuuta 1998 voimaantulleella sopimuksella yksinkertaistettiin yhteispäätösmenettelyä ja laajennettiin sen soveltamisalaa. Parlamentin toimivaltaa lisättiin sillä, että se sai oikeuden hyväksyä komission puheenjohtajan (Euroopan parlamentti 2012a.)

3.7 Nizzan sopimus

Euroopan parlamentin puhemies sekä neuvoston ja komission puheenjohtajat allekirjoittivat 26. helmikuuta 2001 perusoikeuskirjan Nizzan Eurooppa-neuvoston kokouksessa. Sopimuksen tarkoituksena oli uudistaa EU:n toimielinrakennetta uusien laajentumista koskevien haasteiden vastaamiseksi. Euroopan parlamentin lainsäädäntö- ja valvontavaltaa ja määräänemistöpäätösten soveltamista neuvostossa laajennettiin uusille aloille. (Euroopan parlamentti 2012b.)

Parlamentin jäsenten enimmäismääräksi muutettiin 732 (Europa 2012b).

3.8 Lissabonin sopimus

Euroopan parlamentti hyväksyi Lissabonin sopimuksen 19. helmikuuta 2008. Sopimuksen myötä parlamentin asema vahvistui entisestään, parlamentista tuli tasaveroisen budjettivallan käyttäjä neuvoston rinnalla. Sopimuksen mukaan

Euroopan parlamentille tuli oikeus nimittää komission puheenjohtaja Eurooppa-neuvoston ehdotuksen perusteella. Yhteispäätösmenettely laajeni uusille aloille ja sitä alettiin kutsua tavalliseksi lainsäätämisyksitykseksi. Lissabonin sopimus myös asetti parlamentin lainsäätäjänä tasaveroiseen asemaan neuvoston kanssa uusille aloille, kuten EU:n talousarviota käsiteltäessä sekä maatalouspolitiikassa ja oikeus- ja sisäasioissa. (Euroopan parlamentti 2012a.)

4 Euroopan parlamentti ja Lissabonin sopimus

Euroopan parlamentin toimivalta on suurentunut laajasti Lissabonin sopimuksen ansiota. Vuonna 2007 allekirjoitettu ja 1.12.2009 voimaan tullut Lissabonin sopimus aikaansai sen, että parlamentista tulo tasaveroinen budjettivallan käyttäjä neuvoston kanssa. Sen lisäksi parlamentti päättää yhdessä neuvoston kanssa lähes kaikista lainsäädäntöön liittyvistä kysymyksistä. (Ruonala 2011, 44.) Lissabonin sopimuksen tarkoituksena on ollut yksinkertaistaa, selkeyttää ja tehostaa unionin päätöksentekoa. Sen myötä unionin toimielinten roolit, tehtävät ja kokoonpanot kokivat muutoksen, jolla pystyttäisiin vastaamaan laajentuneen unionin tarpeita globalisoituneessa maailmassa. Sopimus vahvisti myös olennaisesti Euroopan parlamentin asemaa unionin päätöksenteossa.

Tässä luvussa käsitellään Euroopan parlamenttia nykyhetkellä eli Lissabonin sopimuksen alaisena.

4.1 Euroopan parlamentin asema lainsäätäjänä

Lissabonin sopimuksen ansiota parlamentin asema lainsäätäjänä on vahvistunut voimakkaasti. Se osallistuu lainsäädäntötyöhön täysin tasaveroisena neuvoston kanssa lähes kaikilla unionin toimivaltaan kuuluvilla aloilla. Nykyään parlamentin hyväksyntää vaaditaan, kun on kyse muun muassa maatalouden, energian, kalastuksen, matkailun ja ulkorajojen valvonnasta sekä päätettäessä poliisi- ja oikeudellisyhteistyöstä sekä päätettäessä pelastuspalvelun uusista säädöksistä. Aikaisempien perussopimusten aikaan valta ulottui vain, kun hyväksyttiin säädöksiä esimerkiksi henkilöiden, tavaroiden, palvelujen ja pääomien liikkuvuuden helpottamiseksi unionissa tai kun oli kyse ympäristön ja kuluttajien suojelusta. (Euroopan parlamentin viestinnän pääosasto 2010b, 4.)

Useista asioista päätetään tavallisessa lainsäätämisyjärjestyksessä eli yhteispäätöksin, ja tähän perustuu parlamentin merkittävämpi asema. Komissio sekä neuvosto joutuvat tarkasti huomioon myös parlamentin näkemykset lakivalmistelun alusta lähtien. (Ruonala 2011, 44.)

Euroopan parlamentti on tärkeä poliittisen keskustelun näyttämö, ja mielipitei-

den ilmaisu olennainen osa sen toimintaa. Parlamentti ottaa kantaa hyvin erilaisiin asioihin.

Parlamenttia verrataan usein eduskuntaan. Yhtäläisyyksiä on mutta olennainen ero on, että parlamentista puuttuu hallituksen ja opposition vastakkaisasettelu.

(Ruonala 2011, 44.)

Lainsäätämisyjärjestys

Lissabonin sopimuksen myötä yhteispäätösmenettelystä tuli niin sanottu tavallinen lainsäätämisyjärjestys. Tämä nosti parlamentin lainsäätäjänä tasaveroiseen asemaan neuvoston kanssa. Liitteessä 1 on kaavio, jossa kuvataan tavallinen lainsäätämisyjärjestys askel askeleelta.

1 Tavallinen lainsäätämisyjärjestys

Komissio antaa lainsäädäntöehdotuksen Euroopan parlamentille ja neuvostolle. Ensimmäisessä käsittelyssä (ensimmäinen vaihe, jossa ehdotusta tarkastellaan) parlamentti joko esittää tai ei esitä tarkistuksia eli muutosehdotuksia komission ehdotukseen. Jos parlamentti ei esitä muutosehdotuksia ja jos myös neuvosto ehdotusta käsiteltyään hyväksyy sen, ehdotus on hyväksytty. Jos taas neuvosto ei hyväksy kaikkia parlamentin jäsenten esittämiä tarkistuksia, se esittää parlamentille vaihtoehdoisen tekstin, joka kuvastaa jäsenvaltioiden ensimmäisessä käsittelyssä ilmaisemaa kantaa. (Euroopan parlamentin viestinnän pääosasto 2010b, 41–42.)

Tästä lähtee käyntiin toinen käsittely. Lainsäädäntömenettely päättyy, jos parlamentin jäsenet hyväksyvät neuvoston kannan tai jos he eivät ilmaise omaa kantaansa kolmen kuukauden kuluessa. Jos jäsenet esittävät tarkistuksia neuvoston kantaan, neuvoston on järjestettävä toinen käsittely, jossa se tarkastelee parlamentin tarkistuksia. Säädösehdotus hyväksytään, jos neuvosto hyväksyy kaikki tarkistukset. (Euroopan parlamentin viestinnän pääosasto 2010b, 41–42.)

Muussa tapauksessa pyrittävä yhteisymmärrykseen, jota etsitään sovittelun avulla. Sovittelukomitea, joka muodostuu parlamentin ja neuvoston edustajista jatkaa menettelyä. Komissio on myös mukana sovittelun ajan. Jos sovittelukomitea ei kuuden viikon kuluessa pääse yhteisymmärrykseen, ei säädöstä anneta. (Euroopan parlamentin viestinnän pääosasto 2010b, 41–42.)

Jos taas toimielinten edustajat pääsevät yhteisymmärrykseen yhteisestä tekstistä, siitä järjestetään kolmas ja viimeinen käsittely parlamentin täysistunnossa ja neuvostossa. Jos teksti hyväksytään, säädös tulee voimaan. Jos päätös on kielteinen, ei ehdotettua säädöstä anneta. (Euroopan parlamentin viestinnän pääosasto 2010b, 41–42.)

2 Erityinen lainsäätämisyjärjestys

Toisinaan lainsäädäntömenettely poikkeaa tavallisesta lainsäätämisyjärjestelystä. Tällainen tulee kysymykseen esimerkiksi, kun hyväksytään talousarviota. (Euroopan parlamentin viestinnän pääosasto 2010b, 41–42.)

Tietyt säädökset neuvosto hyväksyy yksimielisellä päätöksellä saatuaan Euroopan parlamentin hyväksynnän. Parlamentin jäsenillä on niin sanottu veto-oikeus, jonka nojalla he voivat hyväksyä tai hylätä ehdotukset mutta eivät ehdota muutoksia. Tällä tavoin toimitaan esimerkiksi, kun päätetään monivuotisesta rahoituskehyksestä, hyväksytään toimia torjua syrjintää tai laajennetaan kansalaisuuteen liittyviä oikeuksia. (Euroopan parlamentin viestinnän pääosasto 2010b, 41–42.)

On olemassa myös säädöksiä, jotka neuvosto hyväksyy yksimielisesti tai määräenemmistöllä kuultuaan ensin parlamenttia. Tällaisissa tapauksissa parlamentin jäsenten näkemys ei velvoita mihinkään, vaan viime kädessä jäsenmaiden hallituksilla on

viimeinen sana. Menettelyä sovelletaan kun on kyse sosiaaliturvasta ja sosiaalisesta suojelusta. (Euroopan parlamentin viestinnän pääosasto 2010b, 41–42.)

Myös kun on kyse säännöistä, jotka koskevat äänioikeutta ja vaalikelpoisuutta asuinvaltion kunnallisvaaleissa ja Euroopan parlamentin vaaleissa, käytetään erityistä lainsäätämisyjärjestystä. (Euroopan parlamentin viestinnän pääosasto 2010b, 42–43).

4.2 Euroopan parlamentin toimielimet

Euroopan parlamentin organisaatio koostuu monista eri toimielimistä. Toimielimet muodostavat monimuotoisen ja asiantuntevan kokonaisuuden, jota ilman Euroopan parlamentti ei voisi toimia. Kullakin elimellä on oma tarkoituksensa. Seuraavaksi käsitellään eri toimielimiä, sekä niiden tehtäviä.

4.2.1 Euroopan parlamentin edustajat

Euroopan parlamentissa on 754 edustajaa 27 jäsenvaltiosta. Parlamentin paikat jakautuvat suhteessa maan väkilukuun. Euroopan parlamentti on niin sanottu kansalaisten ääni. Se edustaa noin 500:aa miljoonaa kansalaista 27 jäsenmaasta. Kansalaisten ääneksi parlamenttia kutsutaan sen vuoksi, koska edustajat valitaan suoraan välittömällä vaaleilla. Vaalit järjestetään joka viides vuosi, ja jokaisella Euroopan unionin kansalaisella on äänioikeus ja oikeus myös asettua ehdokkaaksi riippumatta asuinmaasta EU:ssa. (Euroopan parlamentin viestinnän pääosasto 2010b.)

Kukin jäsenmaa määrittelee oman vaalimenettelynsä, mutta jokaisessa jäsenmaassa sovelletaan samoja demokratian perussääntöjä: naisten ja miesten välinen tasa-arvo ja äänestysalaisuus. Seuraavat vaalit järjestetään vuonna 2014. (Euroopan parlamentin viestinnän pääosasto 2010b.)

Jäseniä ei ole aina valittu välittömällä vaaleilla, kyseinen järjestelmä aloitettiin vuonna 1979, sitä ennen kansalliset parlamentit valitsivat jäsenet.

Euroopan parlamentti on ainoa EU:n toimielin, jossa päätäntävalta jäsenistä on jäsenmaiden kansalaisilla.

Euroopan parlamentin edustajat eivät ole järjestäytyneet kansallisuuden mu-

kaan, vaan he työskentelevät omissa poliittisissa ryhmissään ja parlamentin valiokunnissa, jotka ovat erikoistuneet tiettyyn EU:n toimialaan (Ulkoasiainministeriö 2010, 8.)

Liitteen 2 taulukoissa on lueteltu eri jäsenmaiden edustajamäärät eri perussopimusten aikaan.

4.2.2 Parlamentin puhemies

Parlamentin puhetta täysistunnoissa johtaa puhemies, joka valitaan salaisessa äänestyksessä kahdeksi ja puoleksi vuodeksi kerrallaan. Sama henkilö voidaan valita myös uudestaan. Puhemies edustaa Euroopan parlamenttia ulkoisissa yhteyksissä ja suhteissa muihin EU:n toimielimiin.

Puhemiehellä on oikeus ilmaista mielipiteensä suurista kansainvälisistä asioista ja ehdottaa suosituksia, joilla on tarkoitus lujittaa Euroopan unionin asemaa. Yhdessä neuvoston puheenjohtajan kanssa parlamentin puheenjohtaja allekirjoittaa kaikki yhteispäätösmenettelyssä hyväksytyt säädökset (Euroopan parlamentti 2012b.)

4.2.3 Pääsihteeristö

Euroopan parlamentin toimintaa tukee pääsihteeristö. Sen vastuulla on koordinaida lainsäädäntötyötä sekä järjestää täysistunnot ja kokoukset.

Pääsihteeristössä on noin 5400 virkamiestä sekä väliaikaisia tai sopimussuhteisiä toimihenkilöitä. Sihteeristön tehtävät on jaettu pääosastoittain.

Pääosastoja ovat johdon- , sisäasioiden- , ulkoasioiden- , viestinnän- , henkilöstöasioiden- , infrastruktuurin ja logistiikan- , käännöstoiminnan- , tulkkaus- ja konferenssitoiminnan- , varainhoidon- ja innovoinnin ja teknisen tuen pääosastot (Euroopan parlamentin viestinnän pääosasto 2010a.)

4.3 Euroopan parlamentin poliittiset ryhmät

Euroopan parlamentin jäsenet muodostavat poliittisia ryhmiä. Jäsenet eivät ryhmytä kansallisuuden vaan poliittisten kantojensa mukaan.

Euroopan parlamentin jäsenet harjoittavat edustajatointaan riippumattomasti. (Euroopan parlamentti 2012c.)

Poliittinen ryhmä koostuu vähintään 25 jäsenestä, ja nämä on valittu vähintään neljäsosasta EU:n jäsenvaltioita. Parlamentin jäsentä, joka ei kuulu mihinkään ryhmään, kutsutaan ”sitoutumattomaksi”. Poliittisilla ryhmillä on oikeus itse palkata omat henkilöstönsä ja jokaisella jäsenellä on omat avustajansa. (Euroopan parlamentin viestinnän pääosasto 2010a, 6-7.)

Poliittiset ryhmät ovat: Euroopan kansanpuolueen ryhmä (kristillisdemokraatit, EPP), Euroopan parlamentin sosialistien ja demokraattien ryhmä (S&D), Euroopan liberaalidemokraattien liiton ryhmä (ALDE), Vihreät/Euroopan vapaa allianssi - ryhmä (Greens/EFA), Euroopan konservaatit ja reformistit (ECR), Euroopan yhtyneen vasemmiston konfederaatioryhmä/ Pohjoismaiden vihreä vasemmisto (GUE/NGL), Vapaa ja demokraattinen Eurooppa (EFD) ja Sitoutumattomat (NI). (Euroopan parlamentin viestinnän pääosasto 2010a, 7).

4.4 Poliittiset elimet parlamentissa

Parlamentin poliittisia elimiä ovat puheenjohtajakokous, puhemiehistö, kvestorit, valiokuntien puheenjohtajakokous sekä valtuuskuntien puheenjohtajakokous. (Euroopan parlamentti 2012d.)

4.4.1 Puheenjohtajakokous

Parlamentin puhemies ja poliittisten ryhmien puheenjohtajat kokoontuvat puheenjohtajakokouksessa. Puheenjohtajakokouksessa päätetään parlamentin työn järjestämisestä ja lainsäädäntötyöhön liittyvistä asioista, kuten esimerkiksi täysistuntojen aikataulusta ja esityslistasta, valiokuntien ja valtuuskuntien kokoonpanosta ja niiden välisestä toimivallan jaosta, lainsäädäntötyön suunnittelusta. Puheenjohtajakokous pitää yllä Euroopan parlamentin suhteita muihin EU:n toimielimiin, kolmansiin maihin ja yhteisön ulkopuolisiin järjestöihin. (Euroopan parlamentin viestinnän pääosasto 2010a, 10.)

Puheenjohtajakokouksessa on myös yksi sitoutumaton jäsen, jolla ei kuitenkaan ole äänioikeutta. Päätökset tehdään yhteisymmärryksellä tai äänestämällä niin, että äänet painotetaan kunkin poliittisen ryhmän jäsenten lukumäärän mukaisesti. Kokoukset järjestetään kaksi kertaa kuukaudessa, ja ne eivät ole julkisia. (Euroopan parlamentti 2012d.)

4.4.2 Puhemiehistö

Puhemiehistön tehtävänä on vastata parlamentin hallintoon, henkilöstöön ja organisaatioon liittyvistä asioista. Se myös valvoo parlamentin sisäistä työskentelyä ja erityisesti Euroopan parlamentin budjettiasioita, taloudellista ja hallinnollista organisointia sekä sihteeristöä ja sen palveluja. tarkkailijoina (Euroopan parlamentin viestinnän pääosasto 2010a, 12.)

Puhemiehistöön kuuluvat Euroopan parlamentin puhemies, 14 varapuhemiestä ja viisi kvestoria, jotka ovat mukana tarkkailijoina (Euroopan parlamentin viestinnän pääosasto 2010a, 12.)

4.4.3 Kvestorit

Kvestorikollegion tehtävänä on vastata jäseniä koskevista hallinnollisista ja taloudellisista kysymyksistä. Kvestoreita on viisi ja he kuuluvat puhemiehistöön. Heidät valitaan enemmistöllä kolmivaiheisessa salaisessa äänestyksessä. Toimikausi on kaksi ja puoli vuotta ja he ovat puhemiehistön neuvoa antavia jäseniä. (Euroopan parlamentti 2012d.)

4.4.4 Valiokuntien puheenjohtajakokous

Valiokunnilla on tärkeä asema parlamentissa, keskeisin osa parlamentin lainsäädäntötyöstä tehdään juuri valiokunnissa. Parlamentilla on 20 valiokuntaa, jotka valmistelevat parlamentin täysistuntoja. Kullakin valiokunnalla on omat vastualueensa. Yhdessä valiokunnassa voi olla 24–76 jäsentä. Jäsenten lisäksi valiokunnassa ovat puheenjohtaja, puheenjohtajisto ja sihteeristö. Pysyvien valiokuntien lisäksi parlamentti voi perustaa alivaliokuntia ja erityisvaliokuntia. Edellä mainittujen lisäksi valvontaoikeutensa puitteissa parlamentti voi perustaa tutkintavalioikuntia, tämä tulee kyseeseen jos yhteisön oikeutta on rikottu tai sen soveltamiseen liittyy olennaisia epäkohtia. Valiokuntien keskustelut ovat julkisia. (Euroopan parlamentin viestinnän pääosasto 2010a, 16.)

Valiokunnissa jäsenet laativat lainsäädäntöehdotuksia ja valiokunta-aloitteisia mietintöjä, tekevät niihin tarkistuksia ja äänestävät niistä. He myös käsittelevät

neuvoston ja komission antamia ehdotuksia, tarvittaessa laativat mietinnön, joka esitellään täysistunnossa (Euroopan parlamentti 2012e.)

Tärkeän työn valiokunnissa tekee esittelijä eli raportööri, jonka valiokunta valitsee keskuudestaan. Esittelijä laatii mietinnön komission antamasta lakiehdotuksesta. Kun valiokunta on hyväksynyt tekstin, se menee parlamentin täysistunnon päätettäväksi. Esittelijä voi vaikuttaa suuresti lainsäädännön sisältöön, mikä tekee hänen tehtävästään erityisen tärkeän. Raportöörin lisäksi valiokunnissa voi työskennellä varjoraporttoreja. Kyseisten henkilöiden onnistunut yhteistyö varmistaa esityksen läpimenon valiokunnan äänestäessä mietinnöstä. (Ruonala 2011, 46.)

Valiokuntien puheenjohtajakokous on poliittinen toimielin, joka pitää huolen, että parlamentin valiokuntien välistä yhteistyötä parannetaan. Kokous muodostuu kaikkien pysyvien ja väliaikaisten valiokuntien puheenjohtajista ja se valitsee itse puheenjohtajansa. Kokous pidetään yleensä kerran kuukaudessa Strasbourgissa täysistunnon aikana. (Euroopan parlamentti 2012d.)

4.4.5 Valtuuskuntien puheenjohtajakokous

Valtuuskuntia on nykyisin 41. Niiden jäsenmäärät vaihtelevat 12 jäsenestä jopa 70 jäseneseen. Valtuuskuntien puheenjohtajakokous on Euroopan parlamentin poliittinen toimielin, joka tutkii säännöllisesti asioita, jotka koskevat parlamenttien välisistä suhteista vastaavien valtuuskuntien ja parlamentaarisisissa sekavaliokunnissa olevien valtuuskuntien toimintaa. Kokous muodostuu parlamenttien välisistä suhteista vastaavien pysyvien valtuuskuntien puheenjohtajista ja se valitsee itse puheenjohtajansa. (Euroopan parlamentti 2012d.)

4.4.6 Lobbarit

Euroopan parlamentissa on monta tuhatta ”lobbaria”. Lobbarit ovat niin sanottuja vaikuttamisen ammattilaisia. He edustavat eri organisaatioita ja päätöksiä tehtäessä he yrittävät saada oman kantansa huomioiduksi. Lobbareiden kirjo on hyvin laaja. He edustavat myös toimijoita ja sektoreita, joita EU:n päätökset eniten koskevat, kuten maatalous, sisämarkkinat, kauppapolitiikka ja kilpailupolitiikka. Lobbarit pyrkivät vaikuttamaan päätöksentekijöihin erityisesti komissiossa

ja parlamentissa. Lobbaus-termi tulee englannin sanasta ”*lobbying*” eli edunvalvonta, käytäväpolitiikka. Erityisesti Brysselissä lobbausta pidetään tärkeänä vaikuttamiskeinona. Edunvalvojien tarkkaa määrää Brysselissä ei tiedetä. Heitä on arvioitu olevan pysyvästi noin 2000 – 2500. Lisäksi kaupungissa vieraillee satunnaisesti tuhansia edunvalvoja. (Ruonala 2011, 153.)

5 Euroopan parlamentin suhde muihin EU-toimielimiin

Euroopan unioni sai Lissabonin sopimuksen myötä aiempaa useampia toimielimiä. Euroopan parlamentin lisäksi EU:n toimielimiä ovat Eurooppa-neuvosto, Euroopan unionin neuvosto, Euroopan komissio, Euroopan unionin tuomioistuimien, Euroopan keskuspankki ja tilintarkastustuomioistuin. (Ruonala 2011, 30.) Euroopan parlamentilla on valvontavalta useampiin toimielimiin.

5.1 Euroopan parlamentti ja Euroopan komissio

Euroopan komissio on valmisteleva, neuvotteleva ja hallinnoiva EU:n toimielin, joka antaa lakialoitteet. Se toimii myös perussopimusten valvojana ja unionin toimeenpanevana elimenä. Euroopan parlamentti ja Euroopan komissio työskentelevät tiiviissä yhteistyössä. (Euroopan parlamentti 2012e.)

Euroopan parlamentin hyväksyntää tarvitaan, kun komission puheenjohtaja valitaan. Eurooppa-neuvosto nimittää komission puheenjohtajan määräenemmistössääänestyksellä, minkä jälkeen parlamentti joko hylkää tai hyväksyy ehdotetun nimityksen. Parlamentin hyväksyntä vaaditaan myös, kun valitaan komission jäsenet eli niin sanottu kollegio. (Euroopan parlamentti 2012e.)

Parlamentti voi esittää epäluottamuslauseen komission toiminnasta, tällä tavoin parlamentin jäsenet voivat harjoittaa demokraattista valvontavaltaa, johon heillä on oikeus. Parlamentilla on valta poliittisia aloitteita, jolloin se voi pyytää komissiota laatimaan ehdotuksia EU:n neuvostolle. (Euroopan parlamentti 2012e.)

Euroopan parlamentti valvoo myös tarkasti komission toimintaa ja tutkii unionin eri politiikanaloja, lainsäädäntöä ja talousarviota koskevien komission kertomusten sisällön. Komission jäsenet osallistuvat parlamentin täysistuntoihin ja valiokuntien kokouksiin, jolloin he voivat puolustaa omaa toimintaansa ja kertoa toimintasuunnitelmistaan. Täysistunnoissa järjestetään myös kyselytunteja, jolloin parlamentin jäsenet voivat esittää kysymyksiä komission puheenjohtajalle ajankohtaisista asioista. (Euroopan parlamentin viestinnän pääosasto 2012b .)

5.2 Euroopan parlamentti ja Euroopan unionin neuvosto

Euroopan unionin-neuvosto koostuu jäsenvaltioiden ministereistä. Se on unionin tärkein lainsäätäjä. Neuvosto päättää asioista joko yksin tai antaa EU:N asetuksia ja direktiivejä komission esitysten pohjalta siten, että ne hyväksytään yhdessä Euroopan parlamentin kanssa. (Ruonala 2011, 34–38.)

Lainsäädäntöneuvottelut tapahtuvat epävirallisissa kolmikantaneuvotteluissa, joita kutsutaan trilogiksi. Neuvotteluun osallistuvat jäsenmaita edustava puheenjohtajamaa, Euroopan parlamentti ja komissio. Tavoitteena on sopia ratkaisusta ennen parlamentin ensimmäistä ja toista käsittelyä. (Ruonala 2011, 34–38.)

Jos neuvosto ei hyväksy kaikkia parlamentin tarkistusehdotuksia lakiesitykseen toisessa käsittelyssä, ratkaisua voidaan etsiä sovittelussa. Tällöin puheenjohtajamaa kutsuu koolle sovittelukomitean yhteisymmärryksessä parlamentin kanssa, jos sopu näyttää mahdolliselta. Jos sovittelu ei tuota yhteisymmärrystä, koko ehdotus raukeaa. Sovittelun tulos vahvistetaan vielä neuvostossa ja Euroopan parlamentin täysistunnossa. (Ruonala 2011, 34–38.)

5.3 Euroopan parlamentti ja Eurooppa-neuvosto

Eurooppa-neuvosto tunnettiin pitkään jäsenmaiden valtion- tai hallitustenpäämiesten kokouksena, jolla ei ollut virallista asemaa EU:n rakenteissa. Lissabonin sopimus kuitenkin teki Eurooppa-neuvostosta EU:n varsinaisen toimielimen. Eurooppa-neuvosto on nykyisin EU:N ylin poliittinen päättävä elin. Neljä kertaa vuodessa järjestetään huippukokous, johon osallistuvat jäsenmaiden pääministerit, poikkeuksena Ranska, jota edustaa maan presidentti. Huippukokous ratkoo korkealla tasolla vaikeita kysymyksiä ja luo poliittiset suuntaviivat unionin kehittämiseksi. (Ruonala 2011, 31–32.)

Eurooppa-neuvoston on otettava huomioon Euroopan parlamentin antamat suositukset.

5.4 Euroopan parlamentti ja kansalliset parlamentit

Euroopan parlamentti rakentaa ja ylläpitää tiiviisti suhteita Euroopan unionin kansallisiin parlamentteihin. Parlamenttien välisellä yhteistyöllä pyritään tehostamaan demokraattista valvontaa ja eri päätösten vastuullisuutta. Yhteistyön tarkoituksena on myös varmistaa päätöstenteon avoimuus.

Kansalliset parlamentit edistävät aktiivisesti unionin moitteetonta toimintaa osallistumalla perussopimusten tarkistusmenettelyyn. Kansallisille parlamenteille myös ilmoitetaan unioniin liittymistä koskevista hakemuksista. (Euroopan parlamentin viestinnän pääosasto 2010b, 22.)

6 Yhteenveto ja pohdinta

Tässä opinnäytetyössä on tutkittu Euroopan parlamentin toimivallan muutoksia. Euroopan parlamentin toimivalta on selvästi kasvanut ja vahvistunut vuosien varrella. Alun perin se oli nimeltään Euroopan parlamentaarinen edustajakokous mutta vuonna 1962 nimeksi muuttui Euroopan parlamentti.

Aluksi Euroopan parlamentin toimivalta oli hyvin suppeaa. Pariisin sopimuksen aikaan edustajakokouksella oli vain valvontavalta ja oikeus erottaa korkea viranomainen. Rooman sopimuksessa päätettiin jäsenten valitsemisesta yleisillä suorilla vaaleilla. Luxemburgin sopimuksen myötä edustajakokoukselle lisättiin budjettivalta. Euroopan yhtenäisasiakirja lisäsi lainsäädäntövaltaa, kun käyttöön otettiin yhteistoimintamenettely ja hyväksyntämenettely myös nimi ”Euroopan parlamentti” virallistettiin. Maastrichtin sopimuksella lainsäädäntövalta lisääntyi, kun käyttöön otettiin yhteispäätösmenettely ja yhteistoimintamenettelyä laajennettiin. Parlamentille annettiin myös valta valita komission jäsenet ja nimittää oikeusasiamies. Amsterdamin sopimus antoi parlamentille oikeuden hyväksyä komission puheenjohtaja. Nizzan sopimuksella Euroopan parlamentin lainsäädäntö- ja valvontavaltaa laajennettiin uusille aloille.

Nykyinen voimassa oleva Lissabonin sopimus on eniten vahvistanut parlamentin asemaa. Sopimuksen myötä Euroopan parlamentista tuli tasaveroinen lainsäätävä neuvoston rinnalla yhä useammilla aloilla, tavallisesta lainsäätämisyjärjestyksestä tuli pääsääntö, parlamentin budjettivalta laajeni koskemaan kaikkia EU:n menoja, tällöin jaottelu ”pakollisiin” ja ”ei-pakollisiin” menoihin poistui kokonaan, parlamentin toimivalta kansainvälisten sopimusten hyväksymisessä laajeni.

Työn tarkoituksena oli saada käsitys siitä, millainen Euroopan parlamentti oli ennen muinoin ja millainen se on nykyisin. Työ oli hieman hankala tehdä sen vuoksi, että tietoa piti kerätä sieltä täältä.

Hankaluutta lisäsi myös se, että kirjallisuudessa ja internet-sivuilla oli varsin ris-

tiriitaista tietoa Euroopan parlamentin edustajapaikoista. Edustajapaikkojen määrät vaihtelivat eri teoksissa.

Kävin Lappeenrannan kirjastossa sijaitsevassa Eurooppa-tiedotuspisteessä ja sieltä sain Euroopan unioniin ja perussopimukseen liittyviä esitteitä. Sain myös lainaksi kirjan EU tänään ja tulevaisuudessa, teoksen on kirjoittanut Katariina Koivumaa 1997, mutta siitä ei ollut apua työn tekemisessä. Sen sijaan Eurooppa-oikeus kurssillakin oppikirjana käytetty Marko Ruonalan laatima EU- perusteos 2011 oli erinomainen apu. Paljon tietoa sain myös Euroopan parlamentin omilta nettisivuilta.

Itse koin työn tekemisen mielenkiintoiseksi. Työtä aloitettaessani en tiennyt paljoakaan Euroopan parlamentista. Tiesin, että se on Euroopan unioniin kuuluva toimielin, mutta tehtävistä en paljoa tiennyt.

Oli erittäin kiinnostavaa etsiä tietoa Euroopan parlamentista. Luulin, että päätöksenteko EU:ssa on hyvin vaikeaa ja monimutkaista, mutta liitteessä 1 kuvatussa kaaviossa se ei kuitenkaan kovinkaan monimutkaiselta vaikuta.

Nyt tunnen, että Euroopan parlamentti ei tunnu enää niin kaukaiselta ja vieraalta kuin työtä aloitettaessani. Uskon, että itselläni on suurempi mielenkiinto äänestä seuraavissa Euroopan parlamentin vaaleissa, kun tietää nyt sen toiminnasta.

Lähteet

Aro, P. & Impiö, P. & Kemppinen, R. 1994. Euroopan unioni perusteos. Helsinki: Ulkoasiainministeriö.

Euroopan parlamentin viestinnän pääosasto. 2010a. Euroopan parlamentin kasvot 2009 – 2011. Luxemburg: Euroopan unionin julkaisutoimisto.

Euroopan parlamentin viestinnän pääosasto. 2010b. Euroopan parlamentti. Luxemburg: Euroopan unionin julkaisutoimisto.

Euroopan parlamentti 2012a. Tietoa parlamentista. Menneitä tapahtumia. Perussopimusten uudistukset. Perussopimukset ja Euroopan parlamentti. <http://www.europarl.europa.eu/aboutparliament/fi/00b82c7869/Perussopimukset-ja-Euroopan-parlamentti.html>. Luettu 16.3.2012.

Euroopan parlamentti 2012b. Tietoa parlamentista. Organisaatio ja toiminta. Parlamentin organisaatio. Puhemies. <http://www.europarl.europa.eu/aboutparliament/fi/002fe4ba57/Puhemies.html>. Luettu 28.3.2012.

Euroopan parlamentti 2012c. Tietoa parlamentista. Organisaatio ja toiminta. Parlamentin organisaatio. Parlamentin jäsenet. <http://www.europarl.europa.eu/aboutparliament/fi/0081ddfaa4/Parlamentin-jäsenet.html>. Luettu 29.3.2012.

Euroopan parlamentti 2012d. Tietoa parlamentista. Organisaatio ja toiminta. Parlamentin organisaatio. Poliittiset elimet. <http://www.europarl.europa.eu/aboutparliament/fi/00766d87cc/Poliittiset-elimet.html>. Luettu 29.3.2012.

Euroopan parlamentti 2012e. Tietoa parlamentista. Organisaatio ja toiminta. Parlamentin organisaatio. Valiokunnat. <http://www.europarl.europa.eu/aboutparliament/fi/00aab6aedf/Valiokunnat.html>. Luettu 30.3.2012.

Euroopan parlamentti 2012f. Tietoa parlamentista. Toimivalta ja tehtävät. Valvontavalta. Parlamentti ja komissio. <http://www.europarl.europa.eu/aboutparliament/fi/00e911e390/Parlamentti-ja-komissio.html>. Luettu 2.4.2012.

Euroopan unioni 2012a. Tietoa EU:n toiminnasta. Historia. 1970–1979. http://europa.eu/about-eu/eu-history/1970-1979/1972/index_fi.htm. Luettu 12.3.2012.

Euroopan unioni 2012b. Tietoa EU:n toiminnasta. Historia. 1970–1979. http://europa.eu/about-eu/eu-history/1970-1979/1973/index_fi.htm. Luettu 12.3.2012.

Euroopan unioni 2012c. Tietoa EU:n toiminnasta. Historia. 1980–1989.
http://europa.eu/about-eu/eu-history/1980-1989/1981/index_fi.htm. Luettu 12.3.2012.

Europa 2012a. Tiivistelmät EU:n lainsäädännöstä. Institutionaaliset asiat. Yh-
dentymiskehitys ja perussopimukset.
http://europa.eu/legislation_summaries/institutional_affairs/treaties/treaties_ecs_c_fi.htm. Luettu 14.3.2012.

Europa 2012b. Tiivistelmät EU:n lainsäädännöstä. Institutionaaliset asiat. Yh-
dentymiskehitys ja perussopimukset. Nizzan sopimus: käyttäjän opas.
http://europa.eu/legislation_summaries/institutional_affairs/treaties/nice_treaty/nice_treaty_bodies_fi.html. Luettu 26.3.2012

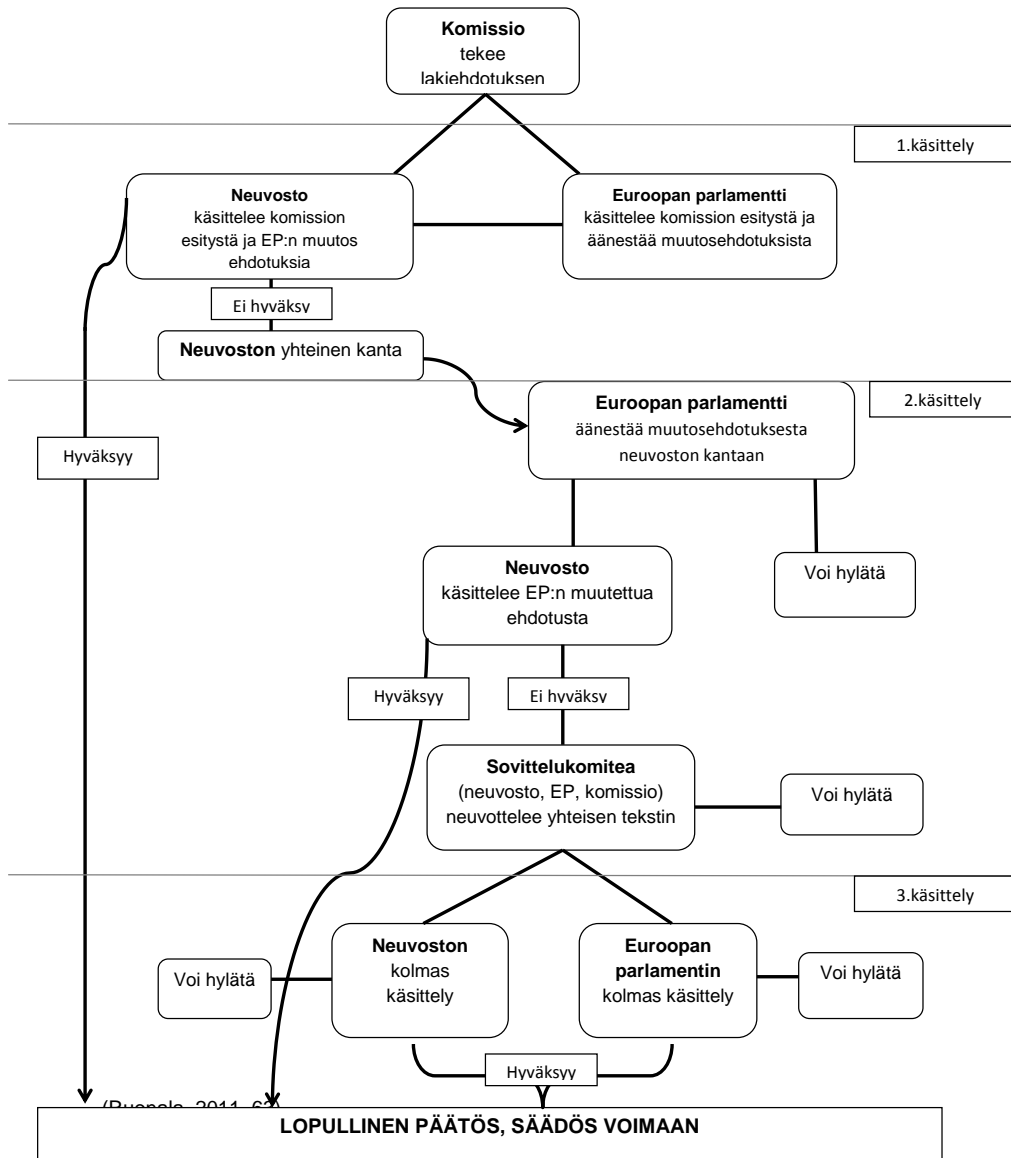
Guéguen, D. 1992. Käytännön opas Euroopan yhteisön sokkeloihin. Helsinki:
Suomen Sokeri.

Joutsamo, K. & Aalto, P. & Kaila, H. & Maunu, A. 1997. Eurooppaoikeus. Jy-
väskylä: Lakimiesliiton kustannus.

Ruonala, M. 2011. EU-perusteos. Sastamala: Eurooppatiedotus.

Ulkoasiainministeriö. 2010. Lissabonin sopimus- Miten sopimus muuttaa Eu-
roopan unionia. Helsinki: Eurooppatiedotus, Ulkoasiainministeriö.

Tavallinen
lainsäätämisyjärjestys

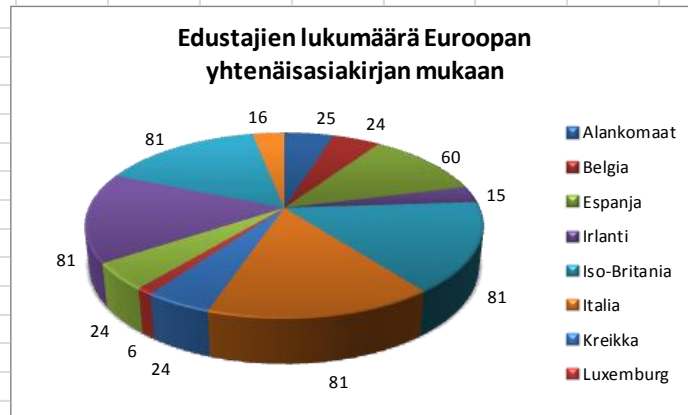

Euroopan parlamentin jäsenet

Euroopan parlamentin jäsenet Euroopan yhtenäisasiikirjan mukaan

Maa	Edustajien lukumäärä
Alankomaat	25
Belgia	24
Espanja	60
Irlanti	15
Iso-Britania	81
Italia	81
Kreikka	24
Luxemburg	6
Portugali	24
Ranska	81
Saksa	81
Tanska	16

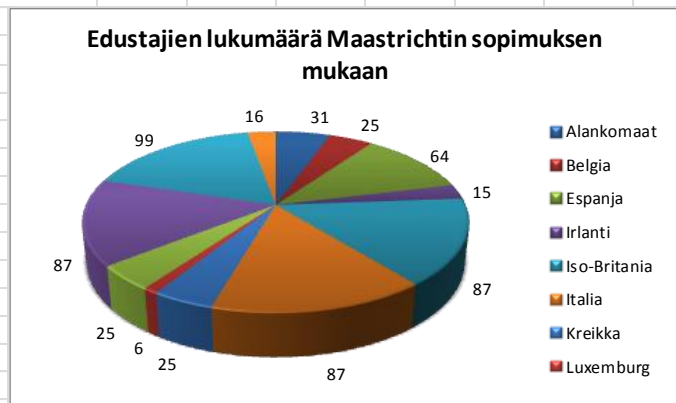
(Guéguen1992, 44-45)

Euroopan parlamentin jäsenet Maastrichtin sopimuksen mukaan

Maa	Edustajien lukumäärä
Alankomaat	31
Belgia	25
Espanja	64
Irlanti	15
Iso-Britania	87
Italia	87
Kreikka	25
Luxemburg	6
Portugali	25
Ranska	87
Saksa	99
Tanska	16

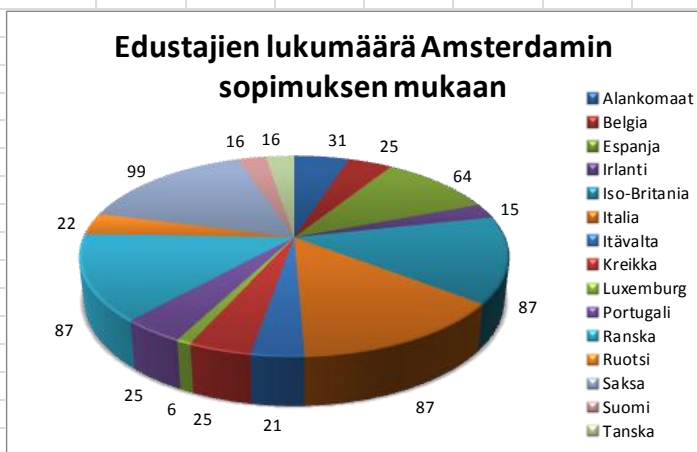
(Aro ym. 1994, 24)

Euroopan parlamentin jäsenet Amsterdamin sopimuksen mukaan

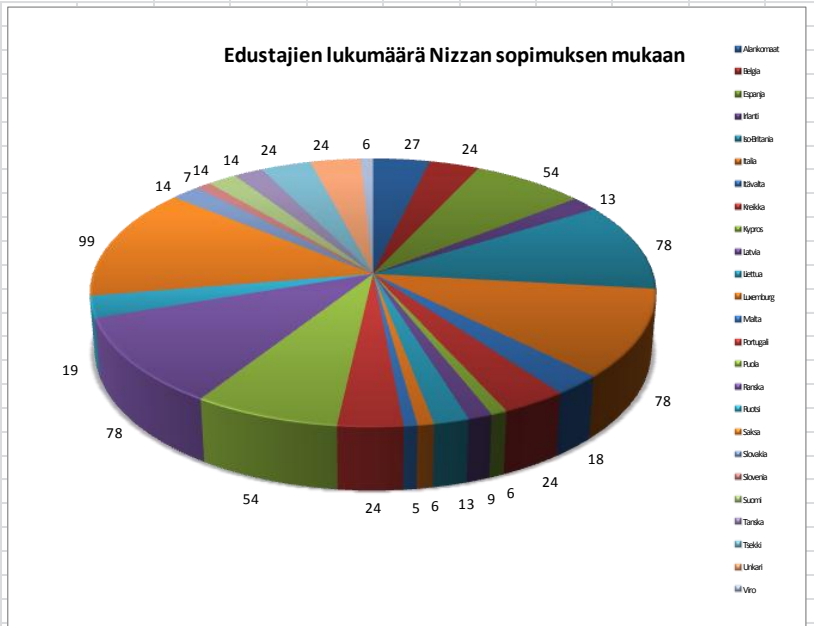
Maa	Edustajien lukumäärä
Alankomaat	31
Belgia	25
Espanja	64
Irlanti	15
Iso-Britania	87
Italia	87
Itävalta	21
Kreikka	25
Luxemburg	6
Portugali	25
Ranska	87
Ruotsi	22
Saksa	99
Suomi	16
Tanska	16

Eurooppaoikeus, Joutsamo s. 198-199

Euroopan parlamentin jäsenet Nizzan sopimuksen mukaan

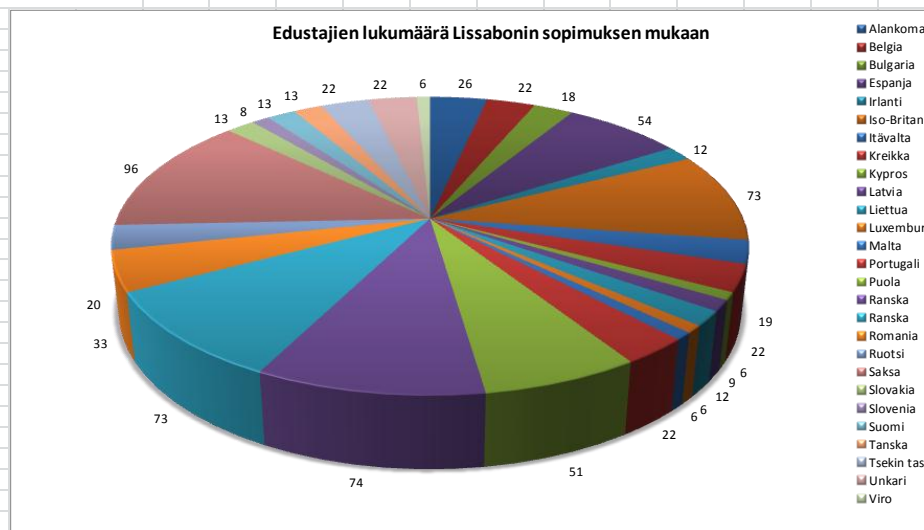
Maa	Edustajien lukumäärä
Alankomaat	27
Belgia	24
Espanja	54
Irlanti	13
Iso-Britania	78
Italia	78
Itävalta	18
Kreikka	24
Kypros	6
Latvia	9
Liettua	13
Luxemburg	6
Malta	5
Portugali	24
Puola	54
Ranska	78
Ruotsi	19
Saksa	99
Slovakia	14
Slovenia	7
Suomi	14
Tanska	14
Tseki	24
Unkari	24
Viro	6

http://europa.eu/legislation_summaries/institutional_affairs/treaties/nice_treaty/nice_treaty_bodies_fi.htm

Euroopan parlamentin jäsenet Lissabonin sopimuksen mukaan

Maa	Edustajien lukumäärä
Alankomaat	26
Belgia	22
Bulgaria	18
Espanja	54
Irlanti	12
Iso-Britannia	73
Itävalta	19
Kreikka	22
Kypros	6
Latvia	9
Liettua	12
Luxemburg	6
Malta	6
Portugali	22
Puola	51
Ranska	74
Ranska	73
Romania	33
Ruotsi	20
Saksa	96
Slovakia	13
Slovenia	8
Suomi	13
Tanska	13
Tsekin tasavalta	22
Unkari	22
Viro	6

(Ulkoasiainministeriö 2010. Lissabonin sopimus- Miten sopimus muuttaa Euroopan unionia, 8)